

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการสืบค้น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากครุภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนทางด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการเสริมสร้างค่านิยมความเป็นไทยตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่าที่ยั่งยืน ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัย และ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญาภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาผลการทดลองใช้ โดย
  - 2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
  - 2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
  - 2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการกับเกณฑ์ร้อยละ 70
  - 2.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการวิจัยตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ควบคู่กับการศึกษามาตรฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณค่าของงานศิลปะที่มีบริบทมาจากศิลปวัฒนธรรมและงานภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยวิเคราะห์หลักสูตรและมาตรฐาน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 3 สาระ คือ สาระทัศนศิลป์ สาระดนตรี สาระนาฏศิลป์ นำมาตรฐาน ศ 1.2, ศ 2.2, ศ 3.2 มาเขียนเป็นหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการและแผนการจัดการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา แบ่งเนื้อหา สาระ ออกเป็น 3 หน่วยย่อย จำนวน 12 ชั่วโมง นำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพิจารณาความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้

ตัวแปรที่ศึกษา

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กับความเหมาะสมสอดคล้ององค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย
พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 ห้องเรียน
209 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย
พิษณุโลก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 41 คน
ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการใน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้
2. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการ
3. ผลสัมฤทธิ์ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ 1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่
หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่น
ภูมิปัญญา 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน 3 ด้าน 1. ด้านความรู้ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบ
ปรนัยชนิดเลือกตอบ 2. ด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติ การเขียนรายงาน ทักษะการสืบค้น ทักษะ
กระบวนการกลุ่ม การนำเสนอผลงาน กำหนดคุณภาพการปฏิบัติงาน 4 ระดับ จำนวน 5 ชุด
3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 10 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการใน กลุ่มสาระ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา

ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียน
จุฬาภรณราชวิทยาลัย พิษณุโลก จำนวน 41 คน ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหน่วย

การเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา ที่คณะผู้ศึกษา
สร้างขึ้น แล้วนำมาข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยและหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วเทียบกับเกณฑ์

ตัวแปรที่ศึกษา

ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โดยการหาค่าความเหมาะสมของหน่วย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D)

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการเปรียบเทียบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้หน่วยการเรียนรู้ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ
t-test แบบ One Sample

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบ
บูรณาการในกลุ่มสาระ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยและหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

1.การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า
มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ วิสัยทัศน์
เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายหน่วย ผังมโนทัศน์ หน่วย
การเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และแผนการ
จัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการสร้าง 3 ขั้น ดังนี้

1.1.1 วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พุทธศักราช 2544 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ด้งมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง สาระทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาหน่วย การเรียนรู้แบบบูรณาการ

1.1.3 จัดทำแผนผังความคิดและ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ และแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพ โดยพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ของ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีความคิดเห็นว่หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณา การในกลุ่มสาระศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.25)

2. การทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการและศึกษาผลการทดลองใช้ พบว่า

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ สูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ หลังเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะกระบวนการ หลังเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบ บูรณาการฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังเรียนหน่วยการ เรียนรู้แบบบูรณาการฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.27)

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบ สานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ได้สร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอนอย่างมีระบบ มีคุณภาพจากการประเมินและ

เสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนและเกิดประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเองและในการสร้างหลักสูตรบูรณาการเรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นี้ได้รวบรวม ข้อมูลจาก แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละกลุ่ม จากครูภูมิปัญญา และจากผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน โดยตรง อีกทั้งยังได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนการประเมินความถูกต้องและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ส่งผลให้หลักสูตรหน่วยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคุณภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การทดลองใช้ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจุฬารัตนาธิปไตย พิษณุโลก จำนวน 41 คน พบว่า

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ทั้งภาคทฤษฎีและภาคสนามจากผู้รู้ในท้องถิ่น นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งทำให้เกิดผลทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ รัชนีญ์ ธนะวดี (2544) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัว สำหรับนักเรียนวัดสวนดอก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนแบบบูรณาการที่สร้างขึ้น ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง สิ่งแวดล้อมรอบตัว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนทุกคนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทำให้มีความกระตือรือร้น นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื้อหาเข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ หลังเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อนำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา โดยใช้กระบวนการสืบเสาะแสวงหาความรู้ และสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ม.1/1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 ทำนองเดียวกันกับผลการศึกษาของ พัชรพร พันธุ์เหล็กและคณะ(2549) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ประเพณีการแข่งขันเรือบัก โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มีคะแนนการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะกระบวนการ หลังเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่าผลการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นการฝึกปฏิบัติ ในเรื่องการสืบเสาะแสวงหาความรู้ การสืบค้นข้อมูล การพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านทักษะและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 ตามแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพโดยจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ ทำนองเดียวกับการศึกษาของ รัชณี เขียวเงิน (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถและทักษะทางสังคม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการจากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น คือรู้บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานกลุ่มร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการทำงาน วางแผนเป็น มีการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ร่วมถึงตระหนักในความสำคัญ ชื่นชมผลงานและร่วมมือกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการมีปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมบูรณาการ อยู่ในระดับคุณภาพมาก และมีผลงานอยู่ในระดับคุณภาพดี เป็นผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นนักเรียนทุกคนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังเรียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการฯเมื่อเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง สืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญาสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ด้านการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนต่อการเรียนรู้ ด้านผลลัพธ์จากการสืบค้นข้อมูลและเรียนรู้งานศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์จากผู้รู้ในท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และมากที่สุด ทำนองเดียวกับผลวิจัยของ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมุทรพลมดุง) (2546) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและการสอบถาม ตลอดจนการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น พบว่า นักเรียนร้อยละ 98 มีเจตคติต่อการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การมาเรียน การร่วมกิจกรรม มีความสุขในการเรียนในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนและทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ มีการช่วยเหลืองานผู้อื่นด้วยความสมัครใจ นักเรียนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกรูปแบบ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมากกว่าการเรียนแบบก่อนๆ นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีเปอร์เซ็นต์การตกในรายวิชาต่างๆ ลดน้อยลง จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจมาก ดังเช่นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยบูรณาการที่ เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกกลุ่มตามความสมัครใจ ได้ตามความถนัด และ สนใจ ทำให้ผู้เรียน มีความกระตือรือร้น ในการร่วมกิจกรรม อย่างมีความสุข เห็นคุณค่า เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ไทย ที่เป็นผู้มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สืบสานความเป็นไทย ส่งเสริมความรู้ทางด้านภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่ต่อสังคมไทยและเพื่อจรรโลงไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้สืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องสืบสานงานศิลป์ท้องถิ่นภูมิปัญญา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถนำไปปรับใช้กับช่วงชั้นอื่นๆ ได้ทุกระดับชั้น เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นการปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนักแก่ผู้เรียนในการอนุรักษ์ทางด้านภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นตนเอง

1.2 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการฯ ที่มีประสิทธิภาพ ครูควรบอกจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมบูรณาการในกลุ่มสาระศิลปะ ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนก่อน และในขณะที่จัดกิจกรรมครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ความรู้ เพื่อให้มีความเข้าใจก่อน

การปฏิบัติ สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร ให้ความช่วยเหลือนักเรียนทันทีเมื่อพบว่ามีปัญหาอุปสรรค ในระหว่างดำเนินกิจกรรม การประเมินระดับคุณภาพของผลงาน ครูควรชี้แจง เหตุผล จุดเด่น จุดด้อยของผลงานให้นักเรียนแต่ละคนทราบ และให้การสนับสนุนเสริมแรงด้านการ ปฏิบัติงาน และกระตุ้นผู้เรียนทำงานกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบผู้สอนนอกเวลาเรียนอย่าง ไม่เป็นทางการ

1.3 ขณะใช้หลักสูตรครูควรเน้นทักษะกระบวนการกลุ่ม โดยเฉพาะการกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูล แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลาย มีการร่วมวางแผนตามกระบวนการกลุ่มและตามหลักประชาธิปไตย โดยให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันกับเพื่อนๆ ครู ผู้ปกครอง ชุมชนหรือท้องถิ่น จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานความคิด โดยสอดแทรก เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถพัฒนาเป็นหน่วย การเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐานทุกกลุ่มสาระ และสามารถพัฒนาเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.2 สถานศึกษาควรมีการสำรวจและจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาในแต่ละด้าน รวบรวมเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ในทุกระดับ ทุกช่วงชั้น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่ยั่งยืนด้านการอนุรักษ์และ สืบสานงานภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา

2.3 ควรมีการนำเสนอหา สาระที่ผู้เรียนสืบค้นเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ที่มีบริบทมาจากงานศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ มาจัดทำ นวัตกรรมประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) หนังสืออ่านเพิ่มเติม

